

70 שנה למערכות

סא"ל רחבעם זאבי (1926-2001)

אלוף פיקוד המרכז לאחר מלחמת ששת הימים, ראש אג"ם ועוזר הרמטכ"ל במלחמת יום הכיפורים ולאחריה. היה שר התיירות בממשלתו הראשונה של שרון עד הירצחו ב־2001

מערכות ק', מאי 1956

מחשבות על מסעות

בסוגיה זו ממציים ביותר דבריו של לורד ולינגטון על מסע המלחמה שלו נגד גיסות מדינות המהרטה בהודו:

"הדרך היחידה שבה נוכל להביא את אויבינו לנהוג דרך ארץ בפעולות המלחמה שלנו היא להוכיח להם כי צבאותינו יכולים לנוע חיש קל וחיש מהר בכל עת ובכל מצב".

וחשיבות משנה לכך בצבא כצבאנו אשר אין השפע מנת חלקו. בריגדיר-גנרל מרשל מסכם את מחקריו על "ניידותו של הלוחם" בתיאור קרב הניידות הגדול הראשון של הזמן החדש: מערכת קמברה ב־1917, שבה החמיצו הבריטים את סיכוייהם לזכות בניצחון גדול מחמת כך כי כאשר זינקו הטנקים הבריטיים ועלו על המערך הגרמני, צעד חיל הרגלים בעקבותיהם רק ארבעה או חמישה מילין, ואילו לאחר מכן התמוטטו האנשים בתשישותם, והמרחק בין השריון לחיל הרגלים לא יכול היה להיסגר, וניתן לאויב להתארגן מחדש.

לכושרו של החייל הפרט לבצע תנועות, להחליף גזרות, להתרכז ולהתפזר יש משמעות עצומה לגבי כושרה של יחידתו והצלחתה בכיצוע מבצעים. ויכולת כזו, אם היא קיימת, מוצאת את ביטויה בגמישות בתכנון ובגמישות ובמהירות בכיצוע, שהצורך בהן נובע מהנתונים המשתנים. דברים אלה סוכמו על ידי מצביא גדול:

"עוצמתו של צבא מוערכת על פי שיעור המסה המוכפל בשיעור המהירות. מסע מהיר - יש לו השפעה מוסרית מבורכת על הצבא והריהו מגדיל את אמצעי הניצחון". (נפוליאון)

אכן יהיה אימונו של החייל טוב כאשר יהיה, אם לוקה הוא בכושרו לנוע במסע - אין יחידתו כשירה למבצעים, שכן מאבד הוא את כושרו עוד במסע ההתקרבות ומגיע לפרק הקשה והמורכב אשר לחימה שמו כשהוא בלתי כשיר (וזאת דווקא כתוצאה מאותו שלב

סוד המלחמה - ברגלים! (מרשל מוריס דה-סאקס)

"אותו בטליון של ריינג'רים, שאיתו צענתי במסע אל אלגיטאר, סבל כל אותו בוקר רק אבדה אחת. זאת פשוט משום שרגליהם הארוכות היו כה טובות. שלאחר הליכה משך הלילה כולו עוד נותרה בהם עתודת כוח מספקת למען ערוך את ההתקפה שלהם ומשום שהיו מסוגלים, מבחינה גופנית, לבצע התקפתם תוך פעילות. הריצות מעשה ותנופת סער שהיה בהן כדי לשתק את האויב. וכלל לא חשוב היה עד כמה אמיצי לב היו. כי לו חסר לרגליהם הכוח לשאתם, לא היו יכולים לבצע את מעשיהם, ובהיותם מבודדים על ראש ההר, היו נמחצים בהתקפת-הנגד הראשונה".

קפטן רלף איגורסול

(מתוך "מערכות" נ"א המביא תיאור מסע לילה והתקפת שחר במצר הרים בתוניסיה).

אפשר היה לתת במקומה של הדוגמה דלעיל דוגמאות רבות אחרות משלנו - החל מפשיטת הפלמ"ח לסעסע ועד לפשיטת כונתילה - אשר אף בהן הייתה בת תוקף אותה אמת קשה: כי לא הייתה כלל קובעת מידת אומץ ליבם לולא זה "שלאחר הליכה משך הלילה כולו עוד נותרה בהם עתודת כוח מספקת למען ערוך את ההתקפה שלהם..."

ואפשר היה אף להעלות דוגמאות (לגאוותנו - לא רבות!) אשר בהן "חסר לרגליהם הכוח לשאתם..."

על אף כל ההתקדמויות וההתפתחויות אשר חלו ויחולו בפיתוח אמצעי הלחימה, כולל אמצעי התובלה, יישארו רגליו של הלוחם הרגלי אמצעי שאין לוותר עליו, אם בשל פני השטח או טיב מערך האויב, ואם בשל הרצון להשיג הפתעה על ידי מסע עמוק טווח או מאגף.

שחייב להיות הקל והפשוט יותר - המסע).

לקח קוריאה

הדברים נכונים לא רק לגבי תקופתו של נפוליאון. האמת שלהם - כוחה עימה גם בתקופתנו, שכן דווקא עם התפתחותם של כלי הנשק המסוגלים לכסות באישים שטחים גדולים ועם התפתחותה של האווירייה בכיוון דומה נודעת חשיבות לכושרן של יחידות להתפזר במהירות ולהתרכז שנית לפי הצורך לשם השגת עדיפות בנקודה החיונית.

והשוב כאן, אולי, להיפנות וללמוד מלקחה של מלחמת קוריאה, זו "תחנת הניסיונות" החדשה למלחמה המסכמת את דרישתה מחיל הרגלים:

- ניידות רבה פי כמה של הפיקוד והגייסות בכל גלגוליהן של פעולות קרב.
- הישגי תנועה גדולים יותר במסע על פני שטחים קשי מעבר ("מערכות פ").

מלחמת קוריאה מלמדת אותנו כי יש להכשיר את החייל במיוחד לביצוע מסעות, לאמנו לכך ולתרגלו.

"אפילו יחידה טובה כדיוויזיית הרגלים האמריקנית השביעית לא יכלה להשתוות במסעה לדיוויזיה דרום קוריאנית שהייתה מורכבת מבני עיר. בהתפרצות מתוך ראש הגשר (של אזור פוסאן שבדרום-מזרח קוריאה) בסתיו שנת 1950 עשתה הדיוויזיה האמריקנית ב-22 ימי מסע 150 ק"מ (ממוצע יומי של 7 ק"מ), בעוד דיוויזיה קוריאנית עשתה בתנאי שטח ואויב דומים 650 ק"מ במשך 27 ימים (ממוצע יומי של 24 ק"מ), ודיוויזיה קוריאנית אחרת עשתה 485 ק"מ במשך 23 ימים (ממוצע יומי של 21 ק"מ). אם נוסיף לנתונים אלו את העובדה כי לדיוויזיות הקוריאניות כמעט שלא היה רכב, יהיה הפער שבינן לבין הדיוויזיה האמריקנית גדול עוד יותר." ("מערכות ע"ב-ע"ג)

אינני משוכנע שאמנות הצעידה היא נחלתם הבלעדית של צהובי העור. כל בני אנוש שירצו בכך יוכלו לרוכשה על ידי הכשרה. אם כי אין אני יכול להסתיר את ההערצה שהגיתי ללוחמי הצבא הסיני במלחמתם ביפנים בקוראי את פרטי "המסע הארוך" בן 25 אלף לי (14,400 ק"מ) שאותו ביצעו רכבות חיילים (ולא רק יחידה נבחרת) דרך השבילים הקשים שבעולם העוברים בחלקם בהרים גבוהים ביותר, תוך צליחת נהרות, כשהם רעבים ודלים בצידום ונרדפים על ידי אויב חזק. (פרטים ראו: "כוכב אדום בשמי סין" לאדגר סנאו ו"האסטרטגיה של המלחמה המהפכנית בסין").

הרבינו והארכנו בפרשה זו כדי שנהיה משוכנעים בתוקפן של מצוות הלימוד והאימון של תורת המסע והקניית החיילים כפרטים וכיחידות. אומנם חלקים רבים מתורת המסעות אינם

בכחינת "תורה שבכתב" אלא "תורה שברגל ובהרגל", אבל רבות ניתן ללמוד ולסכם מניסיונם של אחרים ומניסיוננו שלנו, שאינו דל כשלעצמו.

מסעות - על שום מה?

הסיבות אשר בגללן אנו מקיימים מסעות ברגל הן:

- ביצוע תנועות אשר המצב הטקטי מחייב אותן.
  - ביצוע תנועות באופן שיחסוך שימוש ברכב (או כשרכב אינו בנמצא).
  - ביצוע תנועות בשטח בלתי עביר לכלי רכב.
- אל שלוש סיבות חומריות אלו נוספות גם הסיבות ה"רוחניות" הבאות, שמשקלן אינו קטן משל הקודמות:
- לחנך להכרת הארץ ולידיעתה ומתוך כך - ללמוד לאוהבה.
  - לגבש יחידה ולחשלה ולפתח חושניות ועזרה הדדית.
- אין לך לימוד הארץ והכרת הארץ הטובים מאלה שניתן להקנותם בהסברה משיאו של הר או במראה נוף הנחרת בזיכרונוך בצעודך במשעול. ואין לך גיבוש טוב ונאה ליחידה מזה הקולח מאליו ליד המדורה בחניית הלילה במסע לאחר יום של צעידה משותפת, עתירת חוויות ונופים משותפים אשר הייתה כרוכה גם בעזרה הדדית.

הצלחתו של מסע נמדדת בשני דברים:

- האם הגיעה היחידה לתעודתה בזמן הנכון?
- האם היו אנשיה בכושר המתאים לבצע את אשר לפניהם בתום המסע?

כדי להשיג כושר טוב בביצוע מסעות יש לשים לב לתכנון, להכנות ולארגון פיקוח ומשטר במסע. אולם הם כשלעצמם לא יעמדו ליחידה בלי שתהיה זו מאומנת ומורגלת בביצוע מסעות.

תכנון והכנות

בתכנון המסעות, על שלביהם ומסלוליהם, אין לתת למקריות לכוון ולקבוע דברים. שלושה גורמים צריכים להשפיע על תכנון המסעות:

- א. קיום מערכת שלבים מודרגת באימון המסע ומעבר מתוכנן מן הקל אל הכבד לפי תוכנית האימון.
- ב. הכרת חבלי ארץ רבים ככל האפשר.
- ג. התחשבות בצרכים מנהלתיים, תרגיליים או מבצעיים.

ראשית יש לקבוע מהם סוגי המקומות והתנאים שהמסע צריך לעבור ולהתנסות בהם, כמו פסגות, יישובים, מקורות מים, אתרים היסטוריים וכו'. כדאי לשלב מקומות מעניינים במסלול המסע. לאחר מכן יש לקבוע את השביל או הדרך המדויקים שבהם יעבור המסע. את התכנון צריך לערוך על גבי מפה בקנה מידה של 1:100,000. יש לבדוק שמא מסלול המסע חוצה שטח אימונים

משמעת מים

איך בכוונת רשימה זו לטפל בכל הטכניקה של מסעות והיא תדלג על נושאים מוסכמים ושגורים כמו ארגון החגור ואופן התאמתו או על נושאים שבגדר המחקר והניסוי כמו המשא אשר לחייל במסע (בעניין זה ראו את מחקרו המאלף הנ"ל של גנרל מרשל "ניידותו של החייל" - בסדרת הקונטרסים למקרא ולעיון בהוצאת "מערכות"). אבל מצוי מספר נושאים שבהם יש לתת לניסיון את רשות הדיבור. הראשון שבהם - בעיית המים.

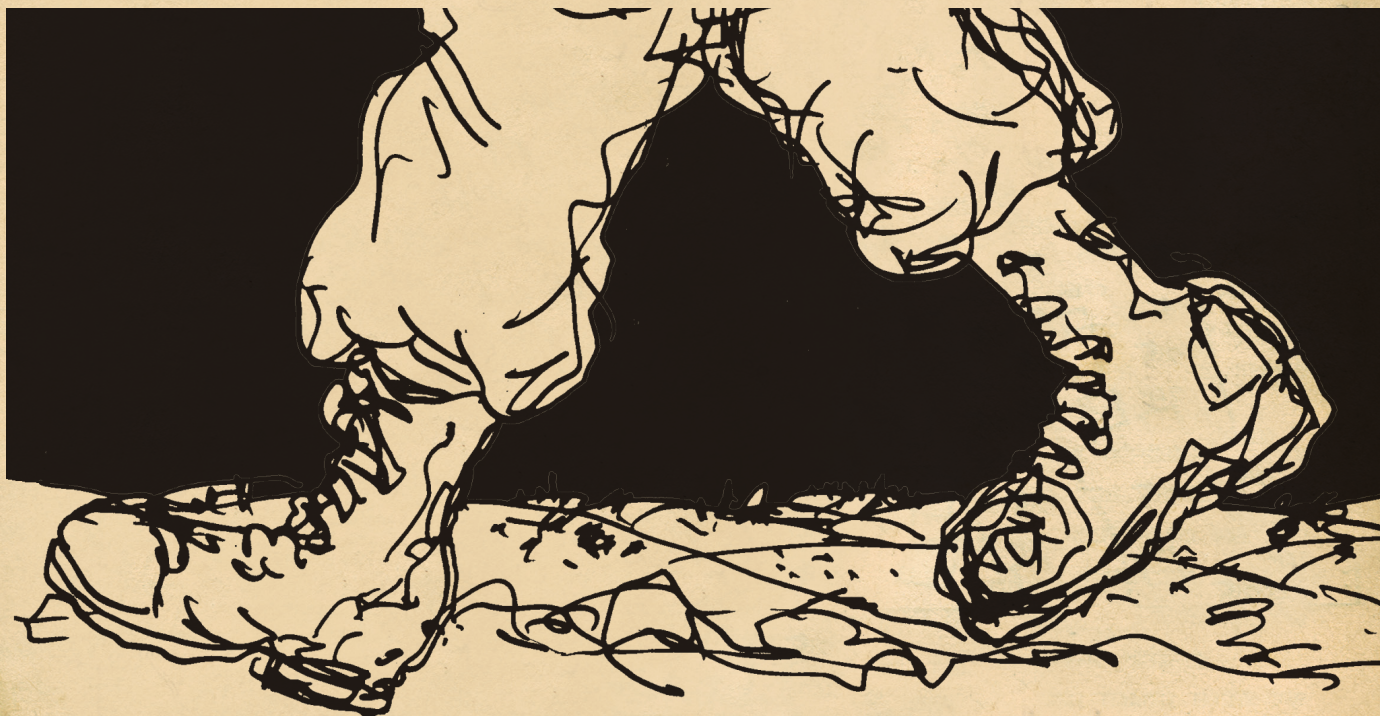
"בעיית המים" או כפי שידענוה פעם בשם "משמעת המים" (ויש משמעות מאלפת לשינוי הטרמינים בנושא זה) נחקרה ונבדקה בשנים האחרונות על ידי אה"ד וחיל הרפואה. המסקנות לא זכו לפרסום פומבי, אולם הידוע לנו לגבי מסקנות חר"פ הוא בניגוד למה שלמדנו וניסינו בגופינו במשך שנים רבות של מסעות בתנועות נוער, בפלמ"ח ובהגנה.

המסקנה העיקרית של מחקר זה, הקובעת כי יש לתת לחייל לשתות מים כמעט באופן חופשי (על פי חישוב איבוד הנוזלים מהגוף וכו'), אינה תואמת למציאות בקרב ובלחימה, אשר אליה אנחנו מכינים את עצמנו. יש להרגיל את הגוף ואת החייל לצריכה מוגבלת של מים. חלק לא מבוטל מהצמא ומהתאוה לשתית מים הוא עניין

באש (מפה מפורטת על שטחים אלה מצויה אצל קציני ההדרכה במפקדות). במקרה שהמסלול חוצה שטח כזה, יש להחליפו או לתאם את המעבר בו עם הנוגעים בדבר. כדאי הדבר שבסופו יגיע המסע אל איזה מקום בעל צביון מיוחד שכל משך המסע חותרים אליו.

לאחר שסוכמה תוכנית המסע, ואם אין בה משום סוד צבאי, יש לכנס את היחידה הצועדת ולמסור לאנשיה פרטים על המסע ועל הסביבה שבה יעבור נוסף על הוראות המסע הרגילות. אין להאריך יתר על המידה. טוב להשאיר ציון פרטים לזמן שבו תימצא היחידה בשטח עצמו וכן לגבי סיכום המסע אשר צריך לבוא בסופו.

את ההכנות הארגוניות ואת ביקורת האנשים והציוד צריך להשלים עוד ביום הקודם למסע. הלילה אשר לפני המסע נועד למנוחה, ולמנוחה בלבד. מסדר ביקורת ייערך בשעות אחרי הצהריים של יום טרם המסע, ומסדר יציאה יבוא להשלימו בבוקר המסע עצמו. חגור לקוי, נעליים קרועות או חדשות, אריזה בלתי נכונה וכדומה - אל תיתן להם מהלכים במחנך. אומנם יש מהמאלף ומהמחנך בשיטה של "ידבר החגור עם החייל" (שיטת בית מדרשו של פנפילוב), אלא שאף אם נקבל שיטה זו, נסכים לה במסע הבתולין. כל מכאוב ותקלה אשר אפשר למונעם מהחייל על ידי תיקון מן הדין הוא לתקנם מבעוד זמן.

ציקראן

פסיכי יותר משהינו עניין פיזי של צורך הגוף. וגם את אותו החלק שבתחום הצורך הפיזי יש להצר ולהגביל עד המינימום שאי אפשר בלעדיו. כיצד להסביר את העובדה שצעדנו במסעות ארוכים במדבר ובנגב מרחקים של יום הליכה בין מקור מים אחד למשנהו, כשלושתנו מימייה אחת לאיש, ולא אירע לנו דבר? איפה היו אז חוקי איבוד הנוזלים? (או שמא אולי השווצנו [הזענו] אז פחות?) חייל צריך לדעת להסתפק בכמות מים כדי 5 מימיות (מימייה סטנדרטית מכילה ליטר אחד: ארבע כוסות מים) ליממה בלבד תוך ביצוע מסע ואפילו מסע ארוך. גם כאשר המים מצויים בשפע במעיין או מובלים על ידי עוקב מים - אין לשתות מים בלי גבול ולהתמלא כדרכו של הגמל, אלא יש לשתות כדי שתייה ורוויה בלבד. כן עדיפה שתיית כמויות קטנות, ובמפוצל, על פני שתייה מרוכזת. לגבי נקודה זו יש עניין בשיטה שפיתחה נבחרת הנח"ל להתחרות בהולנד: מציצה חופשית מתוך המימייה באמצעות צינורית.

הרוח במסע

רבים מהחיילים ה"נופלים" במסעות נכשלים בגילוי רפיון זה לא מחמת אפיסת כוחות או תקלה גופנית אחרת אלא בגלל שנשברה רוחם, והכרתם לא עמדה להם "למשוך הלאה" בנתיב הקשה של המסע. תופעה זו - ניתן להתגבר עליה על ידי אימון וחינוך. אלא שהללו חייבים לבוא כבר מהמסע הראשון ואולי דווקא מהמסע הראשון. בכלל, קל יותר להמאס ולהשניא את הצעידה על ידי עריכת "מסע שבירה" לטירון מאשר לחבב את המסע עליו ולעניינו בו.

מפקד טוב לעולם יסביר לחיילים את סיבת המסע, את מטרתו הסופית, את יעדי הביניים וכו' (אם אין מגבלות ביטחון מונעות זאת). פיתוח רוח התחרות בין יחידות משנה אין כמוהו לדרבן ולעורר למאמץ לשם הצלחת המסע - גם למאמצו של הפרט הרוצה להתגאות ביחידתו והחושש פן יכשילה. בגדוד מסוים הונהג השימוש במפת מסעות שעליה צוינו המסלולים של הפלוגות בצבעים נפרדים (צבעי הפלוגות) ומסלולי המסעות הגרודיים. מפה כזאת הופכת להיות דגל ונס שמנופפים בו בגאווה וחותרים לשנות בה שינויים מדי פעם על ידי תוספת ציוני מסלולים.

רוחם של החיילים במסע חשובה להצלחתו לא פחות מאשר טיב הנעליים וסידורי המזון. נוח החייל לשקוע במצב רוח מדוכדך כאשר קשה עליו ההליכה, ומבלי שתלווה אותו ההכרה בצורך קיומו של המסע מתחילות רטינות והתמרמרות לפזז בשורות. לכן הסבר וחזור והסבר את מטרת המסע, שתף את החייל במחשבת התכנון ובאר לו מה רואות עיניו, והיכן דורכות רגליו.

על אף האמצעים שננקוט מראש, וגם אם יהיה התכנון מושלם ביותר, יש משברים במסע אשר צריך לדעת לחזותם וללחום בהם.

התעלמות מהם לא תועיל. בפרשה זו ברצוני לספר על מקרה כזה שאירע במסעו של גרודי. והנה סיפור המעשה:

הגרוד יורד בשביל מהר הארי (ג'בל חידר), ההר השני בגובהו בארץ. השעה - שעת אחרי צהריים של יום קיץ חם. הגרוד משתרך, נוצרים רווחים, אנשים מתחילים לפגר. הוכרזה חנייה, אף כי המרחק אל המעיין הקרוב הוא קצר למדי. המג"ד מודיע במכשיר הקשר למפקדי הפלוגות: "התחרות של מתנדבים לכיבוש הפסגה שממול (ג'בל אלקלעה). כל פלוגה שולחת שלושה מתנדבים אל מטה הגרוד". במקום שלושה חיילים מכל פלוגה הגיעו כפל-כפליים. מתחילה ההתחרות. לפתע עברה רוח אחרת בפלוגות: צעקות עידוד, קריאות, שירה. מה קרה לגרוד? האם אלה הם החיילים שרק לפני כמה דקות משכו בקושי רגליים עייפות? הפרס למנצחים: חופשת שבת!

אין רצפטים כתובים למקרים כאלה של ירידת הרוח. הכול לפי הניסיון, היחידה והמקום. העיקר הוא לא להתעלם מתופעה זו, וישנה לגביה חשיבות לדברים קטנים ידועים, אשר טוב כי המפקד ייתן עליהם את הדעת:

- לבחור בחירה מתאימה מי יהיה במאסף של שדרת המסע.
  - לא לתת רשות לכלי רכב ללוות את הצועדים.
  - לא להניח לשדרה כי תתעכב באיזה מקום במצב של עמידה ללא שכיבת נפילה.
  - לא להיכנע לנחשלים ולנופלים בחולשתם, שכן "מחלה" מדבקת היא.
  - לעורר שירה או נגינה בשעה המתאימה.
  - לדאוג לקיום מופת אישי של מפקדים בנשיאת משאות ובהתאפקות בשתיית מים.
- נקודות אלו ורבות נוספות קובעות את רוחה של היחידה במצעדה. יטעה הסובר כי יש מקום במסע להרפות מדריכות המשמעת. נהפוך הוא. תקיפות בנייהול המסע ומשמעת מסע ללא סייג הן בגדר תנאי לשליטה על המסע ולעצם האפשרות לקיימו.

"דברים קטנים"

ישנם דברים הנקראים "דברים קטנים", אבל חשיבות להם, וטוב לתת עליהם את הדעת:

א. ראיתי מסע גרודי שבו סדרן של הפלוגות בשדרה היה קבוע מתחילתו ועד סופו. בידוע הוא שההולכים ראשונה - אצה להם הדרך, והמסע קל יותר בשבילם. ואילו האחרונים, הם החייבים להדביק את ההולכים לפנייהם ו"לסגור" רווחים (שהינם תוצאתם וצירופם של כל מקרי ההתעכבות הנצברים בשדרה כולה). וכן קצרות יותר חניות הנפישה הנופלות בחלקם של האחרונים. האינן זה מעשה פשוט וטוב להעביר את הפלוגה הראשונה לסוף (ובמסע פלוגתי - את המחלקה הראשונה) מדי

מספר חניות - וחוזר חלילה?

- ב. את החניות אין הכרח לקיים דווקא בדיוק בזמן הקצוב לפי התוכנית. אם עומד המסע להגיע כעבור זמן מה אל מקום שמצוי בו מחסה צל או אל מקור מים או אל מקום שמתגלה ממנו נוף מרהיב - הרי כדאי לדחות במקצת את מועד החניה.
- ג. אין הכרח לערוך את החניות על גבי הדרך גופה, מקום שבו יופרעו הנחים על ידי העוברים ושבים על פניה. פשוט יותר יהיה לסור ממנה מהלך צעדים אחרים.
- ד. מסע מזורז או מסע מאומץ אינם דבר שצריך לשאוף אליו. אם צריך לעבור על פני מספר קילומטרים רב יותר - מוטב להאריך את משך שעות הצעידה מאשר להגביר את קצב הצעידה. אין זה מעלה את ערכה של היחידה אם "קוטלים" את אנשיה במסע.
- ה. אין הכרח שהמסעות (פרט למצעדים) ייערכו על כבישים דווקא.

ו. מסעות לילה הינם נוחים יותר בגלל מזג האוויר הקריר, אבל הם עלולים להיות משעממים, כי נסתר בהם הנוף. מסע לילי דורש אימון מוקדם, ויש להתאמן גם במסעות לילה וללמוד לבצעם. בעיקרו של דבר זהו אימון המפקדים בהתמצאות ובשליטה ביחידה. הניסיון מלמד כי במסע לילה חייב במיוחד המפקד לקיים קשר (באמצעים שונים) עם המאסף כדי לקיים

את השליטה בידיו. לא אחת קורה שלאחר חניה בלילה, כשהשדרה ממשיכה בצעידה, נשאר החלק האחורי בחניה, כי אחד החיילים נדרם מעייפות, ונותקה על ידי כך רציפותה של השורה העורפית.

ז. היחס הראוי אל הנעליים הוא תנאי לביצוע טוב של צעידה. מתן נעליים במספר (בגודל) המתאים והנכון, שימונן ותיקונן בזמן - דאגה לאלה חוסכת מכאוב ופגע. מצערת העובדה שיקרה לעיתים שטיב הנעליים הניתנות לחייל רגלי אינו מגיע אפילו אל רמה בינונית ראויה. בדומה לחשיבות הדאגה לנעליים - חשיבותם של היחס אל הגרביים ושל הטיפול בהם. תיקון נכון, התאמת מספר נכון - יש בהם כדי להקל ולהנעים את ההליכה. וגם כאן מפליאה העובדה שקורים מקרים שבהם מנפקים ליחידות גרביים בעלי גודל אחד! וגם זאת לזכור: דין גרביים חדשים כדין נעליים חדשות: אלה ואלה פסולים למסע.

המנהיג במסע

המסע הוא אחד המצבים המובהקים (אשר חשיבותו מבחינה זו אינה שנייה אולי לזו של הקרב) שבו מתגלים המנהיגים הטבעיים שבקרב החיילים, ושניתנת בו למפקד המנהיג האפשרות להפגין את מנהיגותו ולהוכיחה.

מפקד טוב יזכה לאמון אנשיו עת יוכיח את כושרו בארגון המסע ויגלה שליטה בו, רוח טובה, מופת אישי וטיפול נאות באנשים. "ניידות עדיפה בשדה קרב הינה תוצאה של מנהיגות עדיפה" (בריגדיר-גנרל סל"א מרשל).

למפקד המסע הוא פרק מפרך ומתיש. בעוד החיילים נחים, חייב המפקד להתרוצץ ביניהם, לתקן חגור, לבדוק רגליים, לבקר ולעודד. המפקד הוא הראשון להשכמה והאחרון לעלייה למשכב בלילה.

אימון במסעות

לציון ערכו של מתן אימון בצעידה לגייסות כתנאי להשגת תוצאות כדאי אולי להביא קטע מסיפורו של לוטננט-ג'נרל טראסקוט (ב"צקלון" מס' 19) על הפלישה לסיציליה. בתיאור עובדתי מספר מפקד הדיוויזיה על גודר רגלים שנע בשבילים הרריים קשים וללא תספוקת של מים ומזון ועשה כברת דרך בת 86.5 ק"מ בזמן של 36 שעות עד שהגיע ליעד שלו. וכן מספר הוא על התרשמותו גם מגדודים אחרים שבחוף הצפון אפריקני שעברו אף הם לפני כן אימון בצעידה (במרכז האימון לפלישה שבחוף הצפון אפריקני):

"עמדתי ליד הדרך והתבוננתי בשני הגדודים בעוברים. כחום צורב ובאבק מחניק פילסו החיילים את דרכם קדימה כגלים המכים בחופו של ים ובקצב צעידה אשר לא עברוהו מעולם לגיונות הרומאים. בעבור זנבו של כל גרוד עצרתי את הרופא

הצעה לתוכנית אימונים בנושא מסעות לטירונים

שיעור	שעות	התוכן	פירוט	שטח	ציוד
1	1	הרצאה	הצורך במסע, משמעת מסע, חגור והתאמתו, היגיינה במסע		
2	1	מסע בכורה	4 ק"מ. סיכום המסע	מישורי	בלי ציוד ובלי נשק
3	4	מסע קצר	א. לאחר 30 דקות ראשונות - חניה, "לשוחח עם החגור" ב. חניות נוספות לאחר 50 דקות צעידה ג. סיכום ולקח - בסוף המסע	מישורי	עם חגור בלבד
4	4	מסע קצר	כמו במסע 3	גבעי	חגור קל עם נשק
5	8	מסע יום	כמו במסע 3	מגוון (לא הררי!)	כנ"ל + צידה לארוחה אחת
6	6	מסע לילה	כמו במסע 3	מגוון (לא הררי!)	כנ"ל + צידה לארוחה אחת
7	16	מסע יומיים	כמו במסע 3	מגוון (לא הררי!)	חגור ונשק, מזון ליום אחד, שמיכות
8	8	מסע הררי	כמו במסע 3	הררי	צידה לארוחה אחת
9	16	מסע מאומץ	מסע רצוף, יום ולילה, בלי חניות מרוכזות	מגוון	מזון ליום
10	24	מסע 3 ימים	כמו מסע 3. ממוצע יומי של 8 שעות הליכה	מגוון	ציוד, נשק, שמיכות, מנות מזון ל-2 ימים וליום
11	40	מסע 5 ימים	כמו מסע 3. ממוצע יומי של 8 שעות הליכה	מגוון	כנ"ל. מנות מזון ל-2 ימים, ל-2 ימים וליום
12	16	מסע בלילות	תנועה רק בלילות	מגוון	מזון, נשק, שמיכה

בסך הכול 144 שעות אימון מסעות שהן 18 ימים. אולם טבלה זו היא סכימה בלבד, ויש ליישמה לפי הצרכים (כגון תנועה אל סדרות וחזרה מהן) בהתחשב בגורמים השונים. גם מפקדות יש לאמן במסעות, ומדובר בפלוגות מפקדה של גדודים, של חטיבות ואפילו של מפקדת פיקוד.

קלים ואחר כך עלייה מודרגת כאשר לטווחים ולמשאות. יחידה שהגיעה להישגים במסעות, אך אינה מקיימת שגרת מסעות - מפסידה את כושרה. יש על כן הכרח בעריכת מסעות לעיתים מזומנות ובקביעות.

אין להכניס אימון במסע לשבועיים הראשונים של תקופת הטירונות, ולזאת מספר טעמים: הנעליים חדשות עדיין וקשות, הטירון נמצא במשבר הכרוך בהתחלת כניסתו למסלול האימונים וכו'.

סיכום

המסע והאימון לצעידה חשובים לא פחות מהנשק ומהאימון בו. תשומת לב רבה מופנית לנושא זה בצצה"ל. ביטוי לכך ניתן בקיום תחרויות ההליכה, בשיגור משלחת הנח"ל לתחרות בהולנד, בפקודת המטכ"ל המחייבת צעידה אל האימונים ומהם וכו'. יש צורך להתמיד בצבירת הניסיון בתחום זה ולגבשו מדי פעם בחוברות הדרכה מיוחדות נוספות המוקדשות לנושא זה.

ואת הכהן הגדודיים ושאלתים כמה אנשים נשמטו עד כה מן השורות. בשתי הפעמים הייתה התשובה כי לא נשמט איש. שני הגדודים נעו כל הלילה ברכב, תקפו על פני לא דרך מיד לאחר האר היום, ושניהם כבר עברו 40 קילומטר רגלית מאז הבוקר. לשניהם נותרו עוד 16 ק"מ לעוברים בטרם יעצרו".

סיפור ניסיונו זה של מפקד הדיוויזיה הובא ב"צקלון" תחת הכותרת: "צעירת חיילים - נשק!" ומערכת "צקלון" מוסיפה: "תביעה 'מופרזת' באימון מסע - מפתח להישגים 'מופרזים' במבצע".

על שום מה חשוב כל כך האימון במסעות?

חשיבותו טמונה בכך כי:

"כושר ההליכה אינו תכונה טבעית הבאה מלידה, אלא הוא בא ומתפתח עם ההרגל. המסקנה: יש להגביר את התרגול, את האימון ואת המסעות". רב-אלוף יגאל ידין ("מערכות" ע"א).

האימון במסעות צריך להיות מאוזן ומחושב וצריך להתקדם בו מן הקל אל הכבד: תחילה מסעות לטווחים קצרים ונשיאת משאות